

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. lapkričio 24 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukaviniienės (pranešėja), Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė) ir Gedimino Sagačio,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **trečiojo asmens bankrutuojančios uždarnosios akcinės bendrovės „Active Construction Management“, ieškovės akcinės bendrovės SEB banko ir atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės administracijos** kasacinius skundus dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. sausio 25 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės akcinės bendrovės SEB banko ieškinį atsakovei Vilniaus miesto savivaldybės administracijai dėl skolos pagal faktoringo sutartį priteisimo, trečiasis asmuo bankrutuojanti uždaroji akcinė bendrovė „Active Construction Management“.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių rangovo teisės pasinaudoti rangos sutartyje nustatytu teisių gynimo būdu prieš faktoringo davėją, per atstovą sudaryto sandorio pasekmes, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė AB SEB bankas prašė priteisti 701 049,63 Eur skolą, 5 proc. dydžio metines procesines palūkanas bei bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad 2017 m. birželio 5 d. viešojo pirkimo būdu tarp atsakovės ir jungtinės veiklos partnerių, t. y. trečiojo asmens BUAB „Active Construction Management“ (ankstesnis pavadinimas – UAB „Irdaiva“), UAB „Axis Power“, UAB „Mitnija“, UAB „HSC Baltic“, UAB „Montuotojas“, buvo sudaryta Sutartis Nr. A62-50/17(3.10.21-TD2) su jos vėlesniais pakeitimais dėl Vilniaus daugiaviečio Lazdynų sveikatinimo centro Erfurto g. 13 statybos darbų (toliau – ir Rangos sutartis). 2019 m. rugpjūčio 5 d. AB SEB bankassu UAB „Active Construction Management“ sudarė faktoringo sutartį (toliau – Faktoringo sutartis). Šioje sutartyje nustatyta, kad pagal visas UAB „Active Construction Management“ nuo 2019 m. liepos 12 d. Vilniaus miesto savivaldybės administracijai išrašomas sąskaitas atsirandantys piniginiai reikalavimai, taip pat reikalavimai dėl iš Vilniaus miesto savivaldybės administracijos gautinų sumų pagal visas su UAB „Active Construction Management“ sudarytas sutartis yra perleisti ieškovei ir mokėjimai privalo būti atliekami ne trečiajam asmeniui UAB „Active Construction Management“, o ieškovei, pervedant pinigus į nurodytą banko sąskaitą. Apie Faktoringo sutarties faktą, datą ir visų reikalavimo teisių pagal nuo 2019 m. liepos 12 d. išrašytas sąskaitas perdavimą ieškovei Vilniaus miesto savivaldybės administracija buvo informuota Faktoringo sutartyje nustatyta tvarka (Faktoringo sutarties Specialiosios dalies 4.3.2 punktas). Ieškovės teigimu, atsakovė tik iš dalies apmokėjo UAB „Active Construction Management“ išrašytas sąskaitas faktūras. Ieškovė taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad tokio paties kaip atsakovės skola dydžio kreditoriaus reikalavimas (701 049,63 Eur) buvo teismo patvirtintas solidariosios skolininkės UAB „Active Construction Management“ bankroto byloje.
4. 2019 m. lapkričio 8 d. įsiteisėjo 2019 m. spalio 28 d. Vilniaus apygardos teismo nutartis civilinėje byloje Nr. eB2-4307-431/2019 dėl bankroto bylos trečiajam asmeniui iškėlimo.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Vilniaus apygardos teismas 2021 m. sausio 29 d. sprendimu AB SEB banko ieškinį tenkino iš dalies ir priteisė iš atsakovės 600 215,57 Eur skolą, 21 607,76 Eur delspinigius bei 5 proc. dydžio metines procesines palūkanas.
6. Teismas nustatė, kad atsakovė 2019 m. lapkričio 25 d. raštu informavo, jog jungtinės veiklos partneriai, atstovaujami trečiojo asmens, netinkamai vykdė iš Rangos sutarties kylančias pagrindines ir šalutines prievolės. Mokėjimus pagal dvi trečiojo asmens sąskaitas (Nr. IRD1900216 ir Nr. IRD1900241) atsakovė sustabdė, pasinaudodama Rangos sutarties 8.5.3 punkte nustatyta mokėjimų sustabdymo galimybe, apie tai rangovė buvo informuota 2019 m. lapkričio 14 d. Dar dvi trečiojo asmens sąskaitas (Nr. IRD1900281 ir Nr. IRD1900282) atsakovė pripažino negaliojančiomis, dėl šios priežasties atsisakė jas priimti bei grąžino trečiajam asmeniui. Atsakovė nuo 2020 m. sausio 22 d. vienašališkai nutraukė 2017 m. birželio 5 d. Rangos sutartį.
7. Teismas konstatavo, kad nagrinėjamoje byloje pagal Faktoringo sutartį reikalavimo teisės laikomos perleistomis AB SEB bankui nuo trečiojo asmens sąskaitų išrašymo momento. Teismas, įvertinęs teisinį reguliavimą, Faktoringo sutarties nuostatas bei teismų praktiką, padarė išvadą,

jog ieškovės AB SEB banko kaip finansuotojos pagal Faktoringo sutartį reikalavimo teisės į sąskaitoje faktūroje nurodytas lėšas kyla ne iš pačios sąskaitos, o iš su pradine reikalavimo teisių turėtoja (BUAB „Active Construction Management“) pasirašytos Faktoringo sutarties. Finansuotojas, perėmęs reikalavimo teises į skolininką, iš esmės tampa naujuoju skolininko kreditoriumi, o taip susiklostančių teisinių santykių esmė neabejotinai reiškia, kad įvyksta cesija.

8. Teismas nurodė, kad nepriklausomai nuo to, ar konkreči Faktoringo sutarties galiojimo metu trečiojo asmens išrašyta skolininkei sąskaita buvo pateikta avansuoti bankui, ieškovė reikalavimo teises į atsakovę įgijo nuo trečiojo asmens sąskaitos išrašymo momento. Faktoringo sutartimi šalys susitarė dėl finansuotojos teisių apimtį, kylančios ne tik iš avansu banko apmokėtų sąskaitų, o iš visų skolininkei – Vilniaus miesto savivaldybės administracijai trečiojo asmens (ieškovės kliento) išrašytų sąskaitų, kartu perleidžiant reikalavimo teises į visas kitas pagrindais atsirandančias mokėtinas sumas, nepriklausomai nuo to, kokio susitarimo, kokių sutartinių santykių tarp trečiojo asmens ir jos skolininkės pagrindu buvo išrašyta apmokėti sąskaita.
9. Teismas nustatė, kad atsakovė apmokėjo dalį rangovės BUAB „Active Construction Management“ 2019 m. birželio 28 d. išrašytos sąskaitos faktūros Nr. IRD190182. Teismas pritarė atsakovės pozicijai, kad minėta sąskaita faktūra nepatenka į faktoringo sutartimi perleistų reikalavimų apimtį. Vien tai, kad atsakovė dalį šios sąskaitos apmokėjo tiesiogiai ieškovei, automatiškai nesukuria atsakovei prievolės sumokėti ieškovei ir likusią sąskaitos dalį. Nenustatęs atsakovės prievolės mokėti ieškovei pagal trečiojo asmens 2019 m. birželio 28 d. sąskaitą faktūrą Nr. IRD190182, teismas šią ieškinio reikalavimo dalį atmetė.
10. Teismas taip pat sutiko su atsakovės argumentais, kad sudaryta Faktoringo sutartis neatima iš rangos teisinių santykių dalyvių teisės remtis visais iš Rangos sutarties kylančiais atsikirtimais, kuriuos jie turi prieš pradinį kreditorių, t. y. trečiąjį asmenį. Tačiau byloje esminė aplinkybė yra ta, kad atsakovė nebūtinai teisės remtis Rangos sutartimi, kiek tai susiję su trečiojo asmens 2019 m. liepos 31 d. ir 2019 m. rugpjūčio 30 d. išrašytomis sąskaitomis, nes atsakovė nepasinaudojo galimybe ginčyti atliktus darbus, per Rangos sutartyje nustatytą laikotarpį jokių pretenzijų nepareikšė. Kai atsakovė priėmė rangovės tinkamai atliktus darbus, jai atsirado pareiga per 30 kalendorinių dienų apmokėti rangovės pateiktas PVM sąskaitas faktūras.
11. Vertindamas 2019 m. rugsėjo 27 d. sąskaitų faktūrų neapmokėjimo pagrindo pagrįstumą teismas pažymėjo, kad atliktų darbų aktai ir jų pagrindu išrašytos sąskaitos buvo priimami ir pasirašomi keturių, o kartais ir daugiau atsakovės įgaliotų asmenų, atliktų darbų aktus pasirašė ne tik atsakovės įgalioti darbuotojai, bet ir statybos techninės priežiūros vadovas, todėl priimtini ieškovės ir trečiojo asmens argumentai, jog šiuo atveju nėra pagrindo teigti, kad tie asmenys, kurie visada priimdavo ir pasirašydavo rangovės atliktų darbų aktus, nebūtų įgalioti pasirašyti tokius dokumentus. Dėl šios priežasties teismas atmetė atsakovės argumentus, siejamus su atsakovės neįgalio asmens pasirašymu rangovės atliktų darbų akte.
12. Įvertinęs bylos medžiagą, teismas padarė išvadą, kad ieškovei pagal Faktoringo sutartį iš atsakovės priteistina iš viso 600 215,57 Eur skola. Nustatęs, kad Rangos sutartimi buvo sutarta dėl 0,02 proc. dydžio delspinigių, teismas iš dalies patenkino ieškovės reikalavimą dėl delspinigių priteisimo ir iš atsakovės priteisė 21 607,76 Eur delspinigius. Be to, teismas priteisė iš atsakovės 5 proc. dydžio metines procesines palūkanas nuo priteistos skolos ir delspinigių sumos.
13. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės administracijos apeliacinį skundą, 2022 m. sausio 25 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2021 m. sausio 29 d. sprendimą pakeitė: priteisė ieškovei AB SEB bankui iš atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės administracijos 354 789,71 Eur skolą pagal Faktoringo sutartį, 12 772,43 Eur delspinigius, 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos 367 562,14 Eur sumos, skaičiuojamas nuo bylos iškėlimo teisme dienos (2020 m. rugsėjo 24 d.) iki teismo sprendimo visiškai įvykdymo, taip pat perskirstė bylinėjimosi išlaidas.
14. Byloje nėra ginčo, kad 2019 m. liepos 31 d. ir 2019 m. rugpjūčio 30 d. trečiojo asmens išrašytų PVM sąskaitų faktūrų apmokėjimo terminai suėjo atitinkamai 2019 m. rugpjūčio 30 d. ir 2019 m. rugsėjo 29 d. Atsakovė šių sąskaitų neapmokėjimo priežastis trečiajam asmeniui ir ieškovei aiškiai išdėstė 2019 m. lapkričio 14 d. raštuose, t. y. apie pasinaudojimą Rangos sutartyje nustatyta mokėjimų sulaikymo teise atsakovė suinteresuotas šalis informavo praėjus dviem su puse mėnesio nuo vienos sąskaitos apmokėjimo termino bei po pusantro mėnesio nuo antros sąskaitos apmokėjimo termino pabaigos. 2019 m. lapkričio 14 d. rašto priede nurodyta, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracija sustabdo prievolių pagal Rangos sutartį mokėjimą iki tol, kol bus pašalinti nustatyti sutarties pažeidimai. Kitame 2019 m. lapkričio 14 d. rašto ieškovei priede atsakovė pareikalavo: nurodyti, kuris asmuo toliau atstovaus ūkio subjektų grupei (jungtinės veiklos sutarties partneriams); pateikti Rangos sutarties užtikrinimą, kadangi pateiktos Rangos sutarties užtikrinimo garantijos terminas baigėsi 2019 m. kovo 5 d.; vykdyti Rangos sutartyje nurodytus darbus laikantis grafiko; patvirtinti, kad Rangos sutartis bus įvykdyta tinkamai.
15. Atsižvelgiant į tai, kad Rangos sutartyje nebuvo apibrėžtos naudojimosi sulaikymo teise sąlygos, teisėjų kolegijos vertinimu, šiuo atveju toks trečiojo asmens bei ieškovės informavimo apie atsakovės pasinaudojimą mokėjimų sulaikymo teise laikotarpis nelaikytinas nepateisinamai ilgu, pažeidžiančiu tinkamo bei sąžiningo sutarties vykdymo, kooperavimosi bei bendradarbiavimo principus, todėl nesudarė pagrindo laikyti išnykusia atsakovės teisę pasinaudoti Rangos sutarties 8.5.3 punkte nustatytu mokėjimų sulaikymu.
16. Kolegija nurodė, kad atsakovė mokėjimų sulaikymą pagal trečiojo asmens 2019 m. liepos 31 d. ir 2019 m. rugpjūčio 30 d. išrašytas PVM sąskaitas faktūras, be kita ko, siejo su trečiojo asmens pateikto Rangos sutarties užtikrinimo galiojimo termino pasibaigimu. Pagal Rangos sutarties 10.1.40 punktą trečiasis asmuo (rangovė) BUAB „Active Construction Management“ įsipareigojo užtikrinti, kad privalomojo civilinės atsakomybės draudimo sutartis nenutrūkstamai galiotų nuo sutarties įsigaliojimo iki rangovės įsipareigojimų įvykdymo pabaigos, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos statybos įstatyme ir rangovės civilinės atsakomybės privalomojo draudimo taisyklėse; jeigu įvykus draudžiamajam įvykiui draudimo sumos neužtenka visiems nuostoliams padengti, rangovė padengia nuostolius, viršijančius civilinės atsakomybės draudimo išmokų dydį. Rangos sutarties sąlygų įvykdymas turėjo būti užtikrinamas užstatu arba banko (draudimo bendrovės) garantija (laidavimo raštu) dėl 770 000 Eur sumos (Rangos sutarties 11.1 punktas). Jeigu rangovė (trečiasis asmuo) nevykdė Rangos sutarties 10.1.1–10.1.44 punktuose prisiimtų įsipareigojimų arba juos netinkamai vykdė, užsakovė turi teisę pasinaudoti sutarties sąlygų įvykdymo užtikrinimu. Nurodytos Rangos sutarties sąlygos reiškia, kad BUAB „Active Construction Management“ įsipareigojo atlyginti iš sutarties vykdymo kilsiančius nuostolius, taip pat įsipareigojo atsakovei pateikti 770 000 Eur dydžio galimų nuostolių užtikrinimo priemonę (banko garantiją arba draudimo bendrovės laidavimo raštą).
17. Byloje nustatyta, kad trečiasis asmuo pažeidė pareigą pateikti atsakovei galiojančią 770 000 Eur dydžio Rangos sutarties įvykdymo užtikrinimo garantiją (laidavimo draudimą). Tokia priemonė turėjo būti užtikrintas ir atlyginimas nuostolių, kilsiančių iš Rangos sutarties vykdymo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, 2021 m. lapkričio 11 d. daline nutartimi civilinėje byloje Nr. e3K-3-261-469/2021 įvertindamas Rangos sutarties pažeidimus, pritarė apeliacinės instancijos teismo pozicijai, kad rangovės sutartinių įsipareigojimų nevykdymas užsakovei sukėlė neigiamų pasekmių (naujos rangos darbų pirkimo ir naujos sutarties sudarymo organizavimą, objekto statybos užbaigimo terminų pratęsimą, statybos objekto saugojimo išlaidas ir pan.). Atkreiptas dėmesys ir į tai, kad atsakovės sulaikyta mokėjimų suma ? 245 425,86 Eur yra kur kas mažesnė už Rangos sutartyje nustatytą trečiojo asmens pareigos užtikrinti sutarties vykdymą (kartu ? ir galimų nuostolių atlyginimą) dydį. Teisėjų kolegijos vertinimu, nurodytos aplinkybės leido padaryti išvadą, jog atsakovė turėjo pagrindą pasinaudoti Rangos sutartyje nustatyta mokėjimų sulaikymo teise, t. y. pagrįstai sulaikė mokėjimus pagal trečiojo asmens 2019 m. liepos bei rugpjūčio mėn. išrašytas PVM sąskaitas faktūras. Dėl to konstatuota, kad pirmosios instancijos teismas šia apimtimi (245 425,86 Eur) nepagrįstai tenkino ieškovės AB SEB banko ieškinį.
18. Byloje nėra duomenų apie trečiojo asmens informavimą dėl atsakovės atstovavimo pokyčių priimanč ir (ar) pasirašant 2019 m. rugsėjo mėn. PVM sąskaitas faktūras. Iš į bylą pateiktų PVM sąskaitų faktūrų matyti, kad visas jas kaip atsakovės atstovas pasirašė tas pats fizinis asmuo.

Kolegijos vertinimu, vien ta aplinkybė, kad 2019 m. rugsėjo mėn. PVM sąskaitas faktūras kaip atsakovės atstovas pasirašė ne tas pats asmuo, kaip ir ankstesnės, atsakovės neginčijamas sąskaitas, yra pakankama padaryti išvada, kad trečiasis asmuo turėjo rimtą pagrindą manyti, jog sandorį sudaro (sąskaitas priima ir pasirašo) tinkamas atsakovės atstovas. Nenustačius trečiojo asmens informavimo apie atsakovės struktūrinius pokyčius bei atstovavimo pasikeitimo fakto, atsakovė neturi teisinio pagrindo nevykdyti įsipareigojimų atsiskaityti už rangovės atliktus darbus pagal Rangos sutartį.

19. Pripažinus pagrįstai patenkinutą ieškovės reikalavimą priteisti 354 789,71 Eur skolą, ieškovei priteisti 12 772,43 Eur dydžio delspinigiai ($354\,789,71 \text{ Eur} \times 0,02 \text{ proc.} \times 180 \text{ d.} = 12\,772,43 \text{ Eur}$).

III. Kasacinių skundų ir atsiliepimų į juos teisiniai argumentai

20. Kasacinių skundų trečiasis asmuo BUAB „Active Construction Management“ prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. sausio 25 d. nutartį ir palikti galioti Vilniaus apygardos teismo 2021 m. sausio 29 d. sprendimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

20.1. Rangos sutarties šalys niekada nebuvo įtvirtinusios susitarimo, leidžiančio užsakovei sulaikyti mokėjimus už tinkamai atliktus darbus, kaip rangovės garantinių įsipareigojimų vykdymo užtikrinimą, todėl atsakovė negali turėti teisės savo nuožiūra sustabdyti atsiskaitymą už trečiojo asmens atliktus ir perduotus rangos darbus. Apeliacinės instancijos teismas, pripažindamas užsakovės (atsakovės) teisę stabdyti mokėjimus bankrutuojančiai rangovei (trečiajam asmeniui), privalėjo pagrįsti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.46 straipsnio 2 dalies nuostatų taikymą Rangos sutarties šalių santykiuose. Šiuo atveju apeliacinės instancijos teismas nenustatė jokių trečiojo asmens priešpriešinių pareigų pagal Rangos sutartį nevykdymo dėl minėtomis PVM sąskaitomis faktūromis įkainotų statybos rangos darbų atlikimo ir (ar) perdavimo. Trečiasis asmuo atliko sutartus statybos rangos darbus, juos tinkamai perdavė atsakovei ir išrašė sąskaitas faktūras. Šioje sutartinių santykių dalyje nėra jokių priešpriešinių prievolių, kurių trečiasis asmuo būtų neįvykdęs atsakovei.

20.2. Atsakovė pranešė apie naudojimąsi teise sustabdyti mokėjimus pagal trečiojo asmens išrašytas sąskaitas jau po nemokumo bylos trečiajam asmeniui iškėlimo, todėl apskritai prievolės vykdymo stabdymo teisę reglamentuojančios nuostatos (įskaitant CK 6.46 straipsnį) nebegalėjo būti taikomos. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje įtvirtintas išaiškinimas, kad bendrovei iškėlus bankroto bylą, prievolės vykdymo sustabdymą reglamentuojančios teisės normos negali būti taikomos, o galimus reikalavimus bankrutuojančiai bendrovei turintys asmenys privalo reikšti savo reikalavimus bankroto byloje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-289/2010). Atsižvelgiant į bendrą draudimą po nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo vykdyti visas finansines prievoles, neįvykdytas iki bankroto bylos iškėlimo, taip pat išieškoti skolas iš šios bankrutuojančios įmonės, net ir atliktų darbų trūkumas ar būsimų nuostolių grėsmė nesuteikia teisės atsakovei sulaikyti mokėjimų bankrutuojančiam trečiajam asmeniui, siekiant ateityje padengti atsakovės nuostolių sumą sulaikytomis lėšomis (t. y. įskaityti priešpriešinius reikalavimus). Savo teises atsakovė galėtų ginti pareikšdama finansinį reikalavimą trečiojo asmens bankroto byloje (Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo 21 straipsnis). Šiuo atveju nuo teismo nutarties iškelti trečiojo asmens bankroto bylą įsiteisėjimo dienos pradėjo galioti Įmonių bankroto įstatymo 10 straipsnio 7 dalies 3 punkte įtvirtinta norma, užtikrinanti kreditorių interesų lygiateisiškumo principo įgyvendinimą.

20.3. Atsakovės, kaip užsakovės, priešpriešinės prievolės sustabdymas pagal trečiojo asmens išrašytas PVM sąskaitas faktūras yra neteisėtas šiuo atveju ir dėl to, kad rangovė (trečiasis asmuo) nebuvo tinkama priešpriešinės prievolės adresatė. Atsakovės priešpriešinės prievolės sustabdymo atveju rangovė (trečiasis asmuo) reikalavimo teises į lėšas Faktoringo sutarties pagrindu jau buvo perleidusi ieškovei.

20.4. Apeliacinės instancijos teismo nutartimi nepasisakyta dėl atsakovės mokėjimų sulaikymo teisės įgyvendinimo tvarkos, nėra išaiškinta jokie laikotarpiai, kuriame atsakovė gali sulaikyti mokėtinas sumas. Atsakovė iki šiol nėra pateikusi jokių patirtų nuostolių dydžio ir jų realumą patvirtinančių įrodymų.

21. Ieškovė AB SEB bankas prisideda prie trečiojo asmens kasacinio skundo.

22. Kasacinių skundų ieškovė AB SEB bankas prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. sausio 25 d. nutartį ir palikti galioti Vilniaus apygardos teismo 2021 m. sausio 29 d. sprendimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

22.1. Reikalavimo teisės į visas skolininkei išrašytas sąskaitas po Faktoringo sutarties sudarymo laikomos perleistomis ieškovei nuo sąskaitos išrašymo momento. Reikalavimo teisės į skolininkę galėjo būti grąžintos trečiajam asmeniui tik Faktoringo sutarties Bendrosios dalies 10.2 punkte nustatytu atveju. Tačiau ieškovė iki šiol nėra kokių nors valinių sandorių grąžinusi trečiajam asmeniui reikalavimo teisių pagal sąskaitas faktūras. Bankroto bylos iškėlimas trečiajam asmeniui kaip Faktoringo sutarties šaliai turėjo įtakos pačios Faktoringo sutarties tolesniam galiojimui, tačiau ne Faktoringo sutarties vykdymo metu įvykusiems juridiniams faktams. Nors faktoringo davėja turi neginčijamą reikalavimo teisę į atsakovės mokėtinas trečiajam asmeniui sumas (tarp jų apeliacinės instancijos teismo nepriteistus 245 425,86 Eur), šios reikalavimo teisės buvo pažeistos patvirtinus atsakovės teisę sulaikyti lėšas kaip Rangos sutarties poveikio priemonę. Atsakovė neįrodinėjo ir byloje nėra informacijos, kad ji informavo reikalavimo teisės turėtoją, ieškovę, apie vienašalį sprendimą sulaikyti mokėtinas lėšas dėl galimai kilsiančių ateityje nuostolių. Taip pat atsakovė neturi teisės įskaityti sulaikytas lėšas, nes trečiajam asmeniui 2019 m. lapkričio 8 d. iškelta bankroto byla. Apie lėšų nemokėjimą dėl to, kad jos sulaikomos, atsakovė pranešė trečiajam asmeniui 2019 m. lapkričio 14 d. raštais, t. y. jau bankroto bylos metu, esant įsiteisėjusiai bankroto bylos iškėlimo nutarčiai. Atsakovės reikalavimo teisė į nuostolių atlyginimą yra iki šiol neatsiradusi, nes galimi nuostoliai yra neaiškūs ir dar neegzistuojantys. Byloje nebuvo ir nėra ginčijami neapmokėtose sąskaitose faktūrose nurodyti ir atsakovei perduoti atlikti statybos darbai nei apimtys, nei kokybės atžvilgiu, taip pat dėl garantijos pagal statybos rangos sutartį nepateikimo reikšmės.

22.2. Dalies atsakovės 2019 m. rugpjūčio 14 d. raštuose išvardytų netinkamo sutarties vykdymo faktų trečiasis asmuo nepašalins dėl įvykusio pačios Rangos sutarties nutraukimo (pareiga pateikti sutarties užtikrinimą (garantiją), nurodyti už sutarties vykdymą atsakingą jungtinės veiklos dalyvį, atlikti darbus pagal grafiką ir pan.). Sulaikytų lėšų transformavimas į baudą ar netesybą už netinkamą sutarties vykdymą atsakovė neįrodinėjo, o teismas sulaikytų lėšų panaudojimo tikslą aiškiai nurodė kaip lėšas būsimiems nuostoliams dėl neįvykdytos rangos sutarties užtikrinti.

23. Atsakovė Vilniaus miesto savivaldybės administracija atsiliepimu į ieškovės AB SEB banko kasacinį skundą prašo ieškovės kasacinį skundą atmesti. Atsakovė, sutikdama su apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo motyvais ieškovės kasacinio skundo apimtimi, papildomai nurodė šiuos pagrindinius argumentus:

23.1. Faktoringo sutartimi neapribojamos iš Rangos sutarties kylančios atsakovės teisės, ieškovė gali savo reikalavimus tenkinti kreipdamasi į trečiąjį asmenį. Faktoringo sutartis apskritai negali sukurti jokių papildomų pareigų atsakovei, nes atsakovė nėra šios sutarties šalis, nesiderėjo dėl jos sąlygų ir nepriėmė šia sutartimi jokių įsipareigojimų. Ieškovė nėra Rangos sutarties šalis ir Faktoringo sutarties pagrindu ji perėmė tik reikalavimo teisę į mokėjimus pagal Rangos sutartį išrašytas sąskaitas, tačiau neįstojo į Rangos sutartį nei vietoj kurio nors iš jungtinės veiklos partnerių, nei kartu su jais.

23.2. Kadangi Faktoringo sutarties pagrindutrečiasis asmuo perleidžia turimas pinigines reikalavimo teises į atsakovę ieškovei,

atsakovė trečiajam asmeniui priklausančius mokėjimus pagal Rangos sutartį turi vykdyti ne trečiojo asmens banko sąskaitą, bet į ieškovės sąskaitą. Faktoringo sutartis nesumažina ir jokių būdu neapriboja Rangos sutartimi atsakovei nustatytų teisių, gynybos būdų, ir niekaip nepakeičia kitų Rangos sutarties nuostatų.

- 23.3. Įmonių bankroto reguliavimas iš viso yra neaktualus šioje byloje, nes mokėjimų pagal dvi 2019 m. liepos ir rugpjūčio mėn. sąskaitas sulaikymas įvyko dar iki nutarties iškelti ieškovei bankroto bylą priėmimo. Atsakovė mokėjimus bet kuriuo atveju sulaikė visiems solidariajam atsakomybę prisiėmusiems ir rangovę sudariusiems jungtinės veiklos partneriams, o ne konkrečiai tik trečiajam asmeniui. Atsakovės iš Rangos sutarties kylančios teisės išlieka ir vieno iš jungtinės veiklos partnerių bankroto atveju – tai yra esminis solidariosios atsakomybės principas. Vieno iš partnerių bankrotas yra vidinis visų partnerių reikalas, kuris neturi sukelti neigiamų pasekmių atsakovei.
- 23.4. **Net jeigu ieškovės teisės pagal Faktoringo sutartį ir būtų pažeistos, jos galėtų būti laikomos pažeistomis dėl ne didesnės nei 32 tūkst. Eur sumos, nes ieškovės kartu su ieškiniu pateikti dokumentai patvirtina, kad pagal Faktoringo sutartį ieškovė trečiajam asmeniui išmokėjo būtent šią sumą ir jos nesusigrąžino. Taigi nors trečiasis asmuo Rangos sutarties pabaigoje išrašė penkias sąskaitas ir pateikė jas ieškovei, tačiau ieškovė pagal Faktoringo sutartį nelaikė jų patvirtintomis ir neišmokėjo trečiajam asmeniui Faktoringo sutartyje nurodyto 90 proc. avanso pagal šias sąskaitas.**
24. Trečiasis asmuo BUAB „Active Construction Management“ prisideda prie ieškovės kasacinio skundo.
25. Kasaciniu skundu atsakovė Vilniaus miesto savivaldybės administracija prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2021 m. sausio 29 d. sprendimą ir Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. sausio 25 d. nutarties dalį, kuria iš dalies tenkintas ieškovės AB SEB banko ieškinys dėl priteistos 354 789,71 Eur skolos pagal dvi 2019 m. rugsėjo mėn. PVM sąskaitas faktūras iš Vilniaus miesto savivaldybės administracijos, ir šią ieškovės AB SEB banko ieškinių dalį atmesti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 25.1. Šiuo atveju Rangos sutarties vykdymo metu tarp šalių susiklostė praktika, kad atliktų darbų aktai ir atliktų darbų bei išlaidų apmokėjimo pažymos atsakovės atstovo yra pasirašomos užtikrinant kiekybinio atstovavimo principą, t. y. visi pagal Rangos sutartį teikiami atliktų darbų aktai ir atliktų darbų bei išlaidų apmokėjimo pažymos būdavo pasirašomi kelių įgaliotų asmenų. Šioje byloje analizuojamos dvi 2019 m. rugsėjo mėn. sąskaitos atsakovės buvo pripažintos negaliojančiomis, nes jos buvo pasirašytos pažeidžiant kiekybinio atstovavimo taisyklę – vienas iš pasirašiusių asmenų neturėjo tam reikiamų įgaliojimų. Teismai neturėjo pagrindo pažeisti [CK 6.694 straipsnio](#) 1 dalies ir 6.193 straipsnyje įtvirtintų sutarčių aiškinimo taisyklių, remdamiesi [CK 2.133 straipsnio](#) 9 dalimi ir motyvuodami tuo, kad jungtinės veiklos partneriai nebuvo informuoti apie struktūrinius atsakovės pasikeitimus. Teismai ignoravo minėtoje [CK](#) nuostatoje egzistuojančią įtvirtintą taisyklės išimtį, kad jungtinės veiklos partneriai neabejotinai galėjo suprasti, jog atliktų darbų aktai yra pasirašyti įgaliotųjų neturinčio asmens. Vietoje visada pasirašydavusio E. M. dvi analizuojamos sąskaitas pasirašė kitas asmuo – A. J. Jai nebuvo suteiktas įgaliojimas atlikti veiksmų, susijusių su Rangos sutartimi, t. y. nebuvo perduoti įgaliojimai pagal E. M. išduotą įgaliojimą funkcijoms, susijusioms su Rangos sutartimi. Nors prašytas, trečiasis asmuo iš naujo nepateikė atsakovei 2019 m. rugsėjo mėn. atliktų darbų aktų, atliktų darbų ir išlaidų pažymų bei jų pagrindu išrašytų sąskaitų. Trečiasis asmuo taip pat niekaip neinformavo atsakovės apie savo nesutikimą su jos veiksmais pripažįstant negaliojančiomis ir grąžinant dvi 2019 m. rugsėjo mėn. sąskaitas. Atsakovės reglamentuota dokumentų vizavimo ir mokėjimų atlikimo procedūra yra privaloma atsakovės veikloje, todėl atsakovė turėjo jos laikytis ir vykdydama Rangos sutartį. Atsižvelgiant į kompleksinę atsakovės struktūrą bei funkcijų tarp atskirų padalinių paskirstymą, tokios kiekybinio dokumentų tvirtinimo taisyklės sudaro sąlygas užtikrinti, kad dokumentai bus peržiūrėti visų atsakingų asmenų ir bus patvirtinti visais svarbiais aspektais.
- 25.2. Teismas pripažino, kad atsakovė turėjo pagrindą sulaikyti mokėjimus pagal 2019 m. liepos ir rugpjūčio mėn. sąskaitas, tačiau, nenustatęs dviejų 2019 m. rugsėjo mėn. sąskaitų negaliojimo pagrindų, nusprendė, kad atsakovė neturi teisinio pagrindo nevykdyti įsipareigojimo atsiskaityti pagal šias sąskaitas. Šiuo atveju teismas neatsižvelgė į savo paties aiškiai identifikuotą teisinį pagrindą, t. y. atliktą mokėjimų sulaikymą. 2019 m. lapkričio 14 d. raštu nebuvo identifikuotos konkrečios sąskaitos, kurių mokėjimai yra sulaikomi, – atsakovė sulaikė visus to laikotarpio mokėjimus pagal Rangos sutartį, kol bus pašalinti Rangos sutarties vykdymo trūkumai.
- 25.3. Teismas itin lakoniškai pasisakė dėl dviejų 2019 m. rugsėjo mėn. sąskaitų, nors faktiškai ieškovės reikalaujama skola pagal šias sąskaitas sudarė daugiau negu pusę viso ieškovės reikalavimo. Teismas iš viso nepasisakė dėl atsakovės apeliaciniame skunde pateiktų nesutikimo su pirmosios instancijos teismo sprendimo argumentų ir nenurodė šių argumentų atmetimo pagrindų.
26. Trečiasis asmuo BUAB „Active Construction Management“ atsiliepimu į atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės administracijos kasacinį skundą prašo atsakovės kasacinį skundą atmesti. Atsiliepime, be trečiojo asmens kasaciniame skunde nurodytų, papildomai išdėstomi šie pagrindiniai argumentai:
- 26.1. Atsakovė negižina nei darbų atlikimo fakto, nei jų kokybės, o savo mokėjimo prievolės siekia išvengti formaliais pagrindais, neva atliktų darbų aktai buvo pasirašyti vieno atsakovės neįgalio asmens, nors tuos aktus pasirašė net 5 skirtingi asmenys, įskaitant ir 2 atsakovės atstovus bei 2 atsakovės paskirtus techninės priežiūros atstovus. Rangos sutartyje nėra nurodoma, kad trečiojo asmens teikiami dokumentai turi būti pasirašyti atitinkamo skaičiaus atsakovės atstovų, einančių atitinkamas pareigas, ar tik tokių, kurie turi atskirą įgaliojimą pasirašyti pateikiamus dokumentus. Net jei vienas iš atsakovės atstovų ir būtų neįgaliotas pasirašyti atliktų darbų aktų, dėl to trečiojo asmens darbai nebus laikomi nepadarytais. Atsakovė, vykdydama bendradarbiavimo pareigą, turėjo veikti kaip sąžininga sutartinių santykių šalis ir pranešti trečiajam asmeniui, kad atliktų darbų aktai pasirašyti būtų teikiami kitiems asmenims, tačiau to nepadarė. Atsakovės vardu atliktų darbų aktus Nr. 40 ir Nr. 41 pasirašė ne tik A. J., bet ir kitas Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Sporto ir sveikatingumo skyriaus darbuotojas S. P., kuris įprastai pasirašydavo visus trečiojo asmens atliktų darbų aktus.
- 26.2. Tai, kad rangovo atliktus darbus apžiūri, priima ir atliktų darbų aktus pasirašo keli asmenys, nėra kiekybinis atstovavimas, kaip ši sąvoka suprantama [CK 2.83 straipsnio](#) 2 dalies normoje. Rangovo atliktų darbų priėmimo procedūros yra reglamentuojamos [CK 6.662 ir 6.694 straipsniuose](#), taip pat nustatytos šalių sudarytoje Rangos sutartyje. Nagrinėjamu atveju šios procedūros nebuvo pažeistos. Vidiniai atsakovės teisės aktai nebuvo Rangos sutarties sudedamąja dalimi. Tai, kad šalys sutartyje gali nustatyti atliktų darbų perdavimo tvarką, nereiškia, kad vienos šalies (atsakovės) vidaus taisyklės gali daryti įtaką sutartyje abiejų šalių apibrėžtai darbų perdavimo tvarkai.
- 26.3. Rangos sutartyje nebuvo nustatyta nuolatinio pinigų sumų išskaitymo iš kiekvienos rangovės sąskaitos, kaip rangovės prievolių vykdymo užtikrinimo priemonės, todėl atsakovė apskritai negalėjo sulaikyti jokių trečiajam asmeniui mokėtinų pinigų sumų. Atsakovė taip pat klaidina teismą dėl savo mokėjimo prievolės sustabdymo momento, neva ji jau nuo 2019 m. liepos mėn. sustabdė visus savo mokėjimus, nes teismai nustatė, kad atsakovė iš dalies 2019 m. rugsėjo 9 d. apmokėjo trečiojo asmens birželio mėn. išrašytą sąskaitą, atlikdama mokėjimą tiesiogiai ieškovei. Taigi atsakovė nesustabdė atsiskaitymų pagal visas PVM sąskaitas faktūras, kadangi dar 2019 m. rugsėjo mėn. vykdė atsiskaitymus tiesiogiai ieškovei.
- 26.4. Atsakovės kasaciniame skunde nurodomos aplinkybės, kad dviejų 2019 m. rugsėjo mėn. sąskaitų mokėjimai buvo sulaikyti, pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų iš viso nebuvo tirtos, nes tokia atsakovės pozicija atsirado tik kasaciniame skunde. Remiantis pačios atsakovės dėstoma pozicija, teismuose buvo nagrinėjamos tokios aplinkybės, kad pagal 2019 m. liepos ir rugpjūčio mėn. sąskaitas faktūras mokėjimai buvo sulaikyti, o dvi 2019 m. rugsėjo mėn. sąskaitos nebuvo apmokėtos, nes atsakovė jas laikė negaliojančiomis. Atsakovė vėlesniu savo 2019 m. lapkričio 25 d. raštu detalizavo 2019 m. lapkričio 14 d. pranešimą (jį patikslino) ir nurodė, kad mokėjimas yra sustabdytas tik pagal 2019 m. liepos ir rugpjūčio mėn. sąskaitas, o 2019 m. rugsėjo mėn. sąskaitas atsiskaityta priimti ir jos grąžintos.

27. Ieškovė AB SEB bankas atsiliepimu į atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės administracijos kasacinį skundą prašo atsakovės kasacinį skundą atmesti. Atsiliepime išdėstomi šie pagrindiniai argumentai:

27.1. Atsisakyti pasirašyti aktą atsakovė turėjo teisę remiantis jos pačios sudaryta Rangos sutartimi konkrečiai nurodytais atvejais ir tai nėra susiję su vidiniais pasirinkimais dėl atsakovės vardu pasirašomų asmenų. Rangos sutartyje nėra jokios nuostatos, kiek asmenų atsakovės vardu turi pasirašyti aktą, kokio lygmens ar įgaliojimų darbuotojai. Teisės sulaikyti mokėjamą atsakovė sutartyje nenustatė tokiu atveju, jei paaiškėtų, kad aktą pasirašė netinkamai įgaliotas jos atstovas. Teisinės pasekmės dėl asmenų, pasikeitusių įvykus atsakovės vidiniams pokyčiams, neturinčių įgaliojimo pasirašyti darbų priėmimo akto, tenka pačiai atsakovei.

27.2. Apie įvykusį lėšų sulaikymą trečiasis asmuo buvo informuotas tada, kai jau buvo nemokus, įsiteisėjus nutarčiai dėl jo bankroto bylos iškėlimo, todėl nesvarbu, kokias sąskaitas atsakovė sulaikė, tokie veiksmai negalėjo būti atlikti, nes jie prieštarauja bankroto teisės normoms. Po reikalavimo teisių perleidimo Faktoringo sutartimi atsakovė sulaikytas lėšas galėtų įskaityti tik ieškovės atžvilgiu, atsakovė neįrodo byloje turinti priešpriešinį vienaaršį reikalavimą ieškovei ([CK 6.130 straipsnis](#)), kurį galėtų įskaityti, o priešingai – patvirtina, kad lėšas sulaikė siekdama jas įskaityti į dėl trečiojo asmens atsiradusius savo nuostolius.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl skolininko teisės remtis rangos sutartyje nustatytu prievolės vykdymo sustabdymu prieš faktoringo davėją pagrįstumo ir šios teisės išsaugojimo nutraukus rangos sutartį

28. Faktoringo sutarties samprata įtvirtinta [CK 6.903 straipsnio](#) 1 dalyje, kurioje nustatyta, kad faktoringo sutartimi viena šalis (finansuotojas) perduoda arba įsipareigoja perduoti kitai šaliai (klientui) pinigų mainais už kliento (kreditoriaus) piniginių reikalavimų trečiajam asmeniui (skolininkui), o klientas perleidžia arba įsipareigoja perleisti finansuotojui piniginių reikalavimų skolininkui (finansavimas su sąlyga perleisti piniginių reikalavimų) ir mokėti sutartyje nustatytą atlyginimą.
29. Faktoringo sutartis yra sudėtinio tipo sutartis, turinti reikalavimo perleidimo, pirkimo–pardavimo, paskolos sutarčių požymių, t. y. apimanti skirtingos teisinės prigimties sutarčių elementus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. kovo 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-105-219/2017, 25 punktas; 2019 m. lapkričio 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-339-219/2019](#), 45 punktas). Mišrus faktoringo sutarties pobūdis lemia, kad faktoringo turinį sudarantis atskiras sutartis, kaip faktoringo sutarties turinio elementas, reglamentuojančios teisės normos faktoringo teisiniams santykiams taikomos subsidiariai, t. y. tiek, kiek šių teisinių santykių neregamentuoja [CK](#) šeštosios knygos XLV skyriuje įtvirtintos faktoringo teisinius santykius reglamentuojančios teisės normos.
30. Faktoringo atveju reikalavimo perleidimo teisiniai santykiai susiklosto tarp dviejų kreditorių – pradinio – kliento faktoringo teisiniuose santykiuose ir naujojo – finansuotojo tuose pačiuose faktoringo teisiniuose santykiuose. Tai reiškia, kad faktoringo sutarties pagrindu įvyksta cesija – reikalavimo teisė į skolininką įgyja iki tol prievolėje nebuvo asmuo – finansuotojas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-551-915/2016](#), 35 punktas; 2018 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-514-219/2018](#), 24 punktas).
31. Reikalavimo perleidimas (cesija) ([CK 6.101 straipsnis](#)) yra vienas iš prievolės asmenų pasikeitimo būdų, kuriuo perleisdamas reikalavimą pasikeičia prievolės kreditorius, o pati prievolė išlieka nepakitusi. Naujasis kreditorius yra saistomas pradinio kreditoriaus ir skolininko sutarties sąlygų. Naujasis kreditorius negali įgyti daugiau teisių, nei jų turėjo pradinis kreditorius, pradinis ir naujasis kreditorius negali keisti prievolės įvykdymo sąlygų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. birželio 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-199/2008](#); 2009 m. spalio 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-394/2009](#)). Kasacinis teismas taip pat yra išaiškinęs, kad reikalavimo perleidimas nekeičia pradinio sandorio, tačiau yra tiesiogiai su juo susietas, todėl visi ginčai dėl reikalavimo perleidimo sutarties yra taip pat susiję su pradiniu sandoriu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. balandžio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-168/2010](#)).
32. Pagal faktoringo sutartį gali būti perleidžiamas tik piniginis reikalavimas, ir tik toks, kurio atsiradimo teisinis pagrindas susijęs su prekių pardavimu, darbų atlikimu ar paslaugų teikimu trečiajam asmeniui (skolininkui) ([CK 6.903 straipsnio](#) 1 dalis). Taip pat pažymėtina, kad prievolė, kaip konkretus teisinis santykis, kurį apibrėžia kreditoriaus reikalavimo teisė ir ją atitinkanti skolininko pareiga, nėra tapati sutarties sampratai. Konkretios sutarties sudarymas ir jos vykdymas gali sukurti įvairių tiek piniginių, tiek nepiniginio pobūdžio prievolių tarp tos sutarties šalių atsiradimą. Todėl reikalavimo teisės perleidimas lemia konkrečios prievolės kreditoriaus, bet ne sutarties šalies pasikeitimą. Pradinis kreditorius turi būti įvykdęs savo įsipareigojimą ir perdavęs prekes, atlikęs darbus ar suteikęs paslaugas skolininkui, į kurį įvykdytos prievolės pagrindu jis įgyja reikalavimo teisę, perleidžiamą naujam kreditoriui. Pradinis kreditorius, ir toliau išlikdamas sutarties šalimi, išsaugo visas iš tos sutarties (pradinio sandorio) jam kylančias teises ir pareigas. Naujasis kreditorius neperima pradinio kreditoriaus įsipareigojimų pagal sutartį (pradinį sandorį), pavyzdžiui, atlikti darbus, skolininkui.
33. Reikalavimo teisės perleidimui paprastai nėra reikalingas skolininko sutikimas ([CK 6.101 straipsnio](#) 1 dalis). Skolininko sutikimo perleidžiant reikalavimą nereikalaujama dėl to, kad jo teisinė padėtis dėl kreditoriaus pasikeitimo nesikeičia, t. y. jo teisinė padėtis naujojo kreditoriaus atžvilgiu negali būti blogesnė už buvusią pradinio kreditoriaus atžvilgiu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. kovo 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-105/2011](#)).
34. Teisėjų kolegija pažymi, kad faktoringo teisiniai santykiai, atsižvelgiant į jų specifiškumą, susiklosto tarp trijų šalių – pirmiausia klientas turi įvykdyti savo įsipareigojimus skolininkui pagal pradinį sandorį ir perduoti prekes, atlikti darbus ar suteikti jam paslaugas, tokiu būdu jis įgyja reikalavimo teisę skolininkui ir tuomet šią perleidžia finansuotojui už jo išmokamą faktoringo avansą. Atitinkamai finansuotojas, perėmęs iš kliento, pradinio kreditoriaus, reikalavimo teisę, tampa skolininko kreditoriumi, kuriam šis privalo įvykdyti tinkamai savo įsipareigojimus ir sumokėti už pradinio kreditoriaus, kliento, perduotas prekes, atliktus darbus ar suteiktas paslaugas.
35. Tarp finansuotojo ir kliento (kreditoriaus) susiklostančio teisinio santykio esmė ir paskirtis – finansuotojui investuoti ir gauti pelną; klientui – operatyviai gauti apyvartinių lėšų, taip pat kontroliuoti riziką, kad jo paties klientas neatsiskaitys ar atsiskaitys pavėluotai, ir kt. Santykiai, susiklostantys tarp finansuotojo ir kliento, yra vidinis faktoringo elementas. Tuo tarpu finansuotoją ir skolininką faktoringo teisiniuose santykiuose sieja kliento, pradinio skolininko kreditoriaus, reikalavimas skolininkui sumokėti už kliento skolininkui įvykdytas prievoles.

Santykiai tarp finansuotojo ir skolininko yra išorinis faktoringo elementas ir yra tiesioginė vidinio faktoringo elemento sukeliama teisinė pasekmė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-551-915/2016](#), 32–33 punktai).

36. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad tarp atsakovės ir jungtinės veiklos partnerių, tarp jų trečiojo asmens BUAB „Active Construction Management“, buvo susiklostę sutartiniai rangos teisiniai santykiai dėl Vilniaus daugiafunkcio Lazdynų sveikatinimo centro statybos darbų atlikimo. Trečiasis asmuo BUAB „Active Construction Management“ su ieškove 2019 m. rugpjūčio 5 d. sudarė Faktoringo sutartį, pagal kurią nuo atsakovei išrašomos sąskaitos momento trečiojo asmens reikalavimo teisės yra perleidžiamos ieškovei. Reikalavimo teisės ieškovei perėjimo momentas yra nustatytas bylą nagrinėjusių teismų ir ginčo dėl jo nėra. Trečiasis asmuo BUAB „Active Construction Management“ atsakovei 2019 m. liepos 31 d. ir 2019 m. rugpjūčio 30 d. išrašė PVM sąskaitas faktūras Nr. IRD1900216, Nr. IRD1900241 už atliktus darbus, pagal jas neapmokėta bendra suma yra 245 425,86 Eur. Šių sąskaitų apmokėjimo terminas suėjo atitinkamai 2019 m. rugpjūčio 30 d. ir 2019 m. rugsėjo 29 d. Per šį laikotarpį atsakovė neapmokėjo trečiojo asmens išrašytų sąskaitų ir 2019 m. lapkričio 14 d. rašte ieškovei nurodė, kad prievolių trečiajam asmeniui UAB „Active Construction Management“ pagal PVM sąskaitas faktūras Nr. IRD 1900216 ir IRD 1900241 nevykdys, kadangi mokėjimai yra sustabdyti šio rašto priede (2019 m. lapkričio 14 d. pranešime BUAB „Active Construction Management“ ir jungtinės veiklos sutarties partneriams dėl mokėjimo prievolių stabdymo) nurodyta, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracija sustabdo prievolių pagal Rangos sutartį mokėjimą Rangos sutarties 8.5.3 punkto pagrindu, nustato terminą ne vėliau kaip iki 2019 m. gruodžio 6 d. Rangos sutarties pažeidimams pašalinti. Kitame minėto rašto priede atsakovė nurodė sutarties pažeidimus ir pareikalavo juos pašalinti, t. y. nurodyti, kuris asmuo toliau atstovaus ūkio subjektų grupei (jungtinės veiklos sutarties partneriams); pateikti Rangos sutarties užtikrinimą, kadangi pateiktos Rangos sutarties užtikrinimo garantijos terminas baigėsi 2019 m. kovo 5 d.; vykdyti Rangos sutartyje nurodytus darbus laikantis grafiko; patvirtinti, kad Rangos sutartis bus įvykdyta tinkamai.
37. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad atsakovės apmokėjimo sulaikymas atliktas nuo sąskaitų apmokėjimo termino praėjus ilgam laikui, taip pat, įvertinus atsakovės elgesį Rangos sutarties vykdymo metu, nesant įrodymų dėl sąskaitomis apibrėžtų darbų neatlikimo ar netinkamo atlikimo, atsakovei priėmus trečiojo asmens tinkamai atliktus darbus, atsakovė atsirado pareiga per 30 kalendorinių dienų sumokėti trečiojo asmens pateiktas PVM sąskaitas faktūras, todėl nusprendė, jog atsakovė privalo apmokėti trečiojo asmens 2019 m. liepos ir rugpjūčio mėn. išrašytas sąskaitas.
38. Apeliacinės instancijos teismas, atsižvelgdamas į tai, kad Rangos sutartyje nebuvo apibrėžtos naudojimosi sulaikymo teise sąlygos, nusprendė, kad šiuo atveju trečiojo asmens bei ieškovės informavimo apie atsakovės pasinaudojimą mokėjimų sulaikymo teise laikotarpis nėra nepateisinamai ilgas, pažeidžiantis tinkamo bei sąžiningo sutarties vykdymo, kooperavimosi bei bendradarbiavimo principus ir atimantis teisę pasinaudoti Rangos sutartyje įtvirtintu mokėjimų sulaikymu. Kolegija taip pat nurodė, kad trečiasis asmuo pažeidė pareigą pateikti atsakovei galiojančią 770 000 Eur dydžio rangos sutarties įvykdymo užtikrinimo garantiją (laidavimo draudimą), kuri turėjo užtikrinti atsakovės nuostolių pagal susitarimą atlyginimą. Kadangi sulaikyta suma yra kur kas mažesnė už rangos sutartyje nurodytą trečiojo asmens pareigos užtikrinti sutarties vykdymą (o kartu ? ir galimų nuostolių atlyginimą) dydį, o Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 11 d. dalinėje nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-261-469/2021 konstatuota, kad dėl trečiojo asmens veiksmų atsakovei yra kilę neigiamų padarinių, tai padaryta išvada, kad atsakovė pagrįstai sulaikė mokėjimus pagal trečiojo asmens 2019 m. liepos bei rugpjūčio mėn. išrašytas PVM sąskaitas faktūras.
39. Kasaciniame skunde ieškovė argumentuoja, kad kaip faktoringo davėja turi reikalavimo teisę į visas skolininkei išrašytas sąskaitas nuo jų išrašymo momento. Reikalavimo teisės į skolininkę galėjo būti grąžintos trečiajam asmeniui tik faktoringo sutarties Bendrosios dalies 10.2 punkte įtvirtintu atveju. Tačiau ieškovė iki šiol nėra kokių nors sandorių grąžinusi trečiajam asmeniui reikalavimo teisių pagal sąskaitas faktūras. Taigi ieškovės teisės buvo pažeistos apeliacinės instancijos teismui patvirtinus atsakovės teisę sulaikyti lėšas kaip Rangos sutarties pavidolą priemonę. Trečiasis asmuo savo kasaciniame skunde nurodė, kad rangovė reikalavimo teisės į lėšas Faktoringo sutartimi perleido ieškovei, todėl atsakovė objektyviai negali iš sulaikytų mokėjimų įskaityti priešpriešinių vienas kitą reikalaujantį ieškovės atžvilgiu.
40. Teisėjų kolegija sutinka, kad pagal Faktoringo sutartį finansuotoja įgyja reikalavimo teisę į lėšas pagal atsakovei išrašytas sąskaitas faktūras nuo šių sąskaitų išrašymo momento, tačiau ši finansuotojos teisė nėra absoliuti. Faktoringo sutartimi perleista reikalavimo teisė nepakeičia pradinio sandorio, šiuo atveju Rangos sutartyje nustatytų šalių teisių ir pareigų, taip pat, kaip nurodyta nutarties 32 punkte, skolininkė turi teisę pasinaudoti savo teisių gynimo būdais, *inter alia* (be kita ko), kurie šiuo atveju buvo šalių įtvirtinti Rangos sutartyje.
41. Kadangi viena esminių reikalavimo perleidimo bendrųjų taisyklių – tai, kad reikalavimui perleisti skolininko sutikimas nereikalingas, jos taikymas subalansuojamas [CK 6.107](#) straipsnio pirmoje dalyje įtvirtinta kontrataisyste, nustatančia, kad skolininkas turi teisę reikšti naujojo kreditoriaus reikalavimams visus atsikirtimus, kuriuos jis turėjo teisę reikšti pradiniam kreditoriui tuo metu, kai gavo pranešimą apie reikalavimo perleidimą. Tokia pati taisyklė yra įtvirtinta UNIDROIT principų 9.1.13 straipsnio 1 dalyje kurioje nurodyta, kad skolininkas gali prieš cesionarijų naudoti visus atsikirtimus, kuriuos jis galėjo naudoti prieš cedentą. Ši taisyklė užtikrina, kad skolininko padėtis niekaip nepablogės nuo to, kad pradinis kreditorius perleido reikalavimo teisę naujam kreditoriui. UNIDROIT tarptautinių komercinių sutarčių principų komentare nurodoma, kad šios normos tikslas – užtikrinti, kad reikalavimo perleidimas nepaveiks neigiamai skolininko padėties. Komentare taip pat nurodoma, kad gali pasitaikyti situacijų, pavyzdžiui, kad skolininkas galėtų sustabdyti prievolės vykdymą ar apskritai atsisakyti ją vykdyti pagrindiniam kreditoriui tuo pagrindu, jeigu pastarojo priešpriešiniai įsipareigojimai įvykdyti netinkamai. Tokiu atveju sprendžiant, ar šie gynybos būdai gali būti taikomi prieš naująjį kreditorių, turi būti pasverti šalių interesai, t. y. skolininko padėtis negali tapti blogesnė vien dėl to, kad perleistas reikalavimas, o naujasis kreditorius taip pat turi interesą, kad jo įgyta reikalavimo teisė buvo pagrįsta. Todėl, susidarius tokiai situacijai, skolininkas turi teisę nuo naujojo kreditoriaus reikalavimo gintis pradinio kreditoriaus netinkamai vykdytų įsipareigojimų faktu.
42. Minėta, kad tarp atsakovės ir jungtinės veiklos partnerių, tarp jų trečiojo asmens BUAB „Active Construction Management“, 2017 m. birželio 5 d. sudarytoje Rangos sutartyje šalys susitarė dėl Vilniaus daugiafunkcio Lazdynų sveikatinimo centro Erfurto g. 13 statybos darbų.
43. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad kaip rangos sutartis kvalifikuojama sutartis, kuria viena šalis (rangovas) įsipareigoja atlikti tam tikrą darbą savo rizika pagal kitos šalies (užsakovo) užduotį ir perduoti šio darbo rezultata užsakovui, o užsakovas įsipareigoja atliktą darbą priimti ir už jį sumokėti ([CK 6.644 straipsnio](#) 1 dalis). Rangos sutarties šalių teisės ir pareigos turi priešpriešinį pobūdį. Vienos rangos sutarties šalies teisės atitinka kitos šalies pareigas; tik savo pareigas pagal sutartį įvykdžiusi šalis gali reikalauti iš kitos sutarties šalies atitinkamo pareigų vykdymo; jeigu rangovas savo pareigas įvykdo netinkamai, užsakovas turi teisę atitinkamai nevykdyti savo pareigos priimti darbą ir už jį sumokėti, ir priešingai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-469/2010](#); 2018 m. liepos 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-289-1075/2018, 26 punktas; 2021 m. gruodžio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-345-403/2021, 43 punktas).
44. Pagal 2017 m. birželio 5 d. sudarytą Rangos sutartį rangovė privalo atlikti visus darbus, kurie būtini sutartyje nustatytam rezultatui pasiekti (laiku ir tinkamai atlikti sutartyje nurodytus darbus bei perduoti juos eksploatuoti užsakovei) už sutartyje nurodytą darbų kainą. Darbų atlikimo terminas – 18 mėnesių (2.1.2 punktas); rangovė turi atlikti darbus laikydamasi terminų, nurodytų įkainotų veiklų sąrašė, kuris yra neatskiriama sutarties dalis ir laikomas sutarties 1 priedu (2.2 punktas). Pagal Rangos sutarties 8.1 punktą užsakovė privalėjo atsiskaityti su rangove kartą per mėnesį pagal atliktų darbų aktus per 30 dienų po atliktų darbų aktų, atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažymų bei PVM sąskaitų faktūrų gavimo dienos. Pagal Rangos sutarties 10.1.42 punktą rangovė įsipareigojo ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo rašytinio nurodymo gavimo dienos pradėti vykdyti darbus ir pateikti užsakovei sutarties sąlygų įvykdymo užtikrinimą pirkimo dokumentuose nustatytomis sąlygomis. Rangos sutarties sąlygų įvykdymas turėjo būti užtikrinamas užstatu arba banko (draudimo bendrovės) garantija (laidavimo raštu) dėl 770 000 Eur sumos (1.1 punktas). Šiuo Rangos sutarties sąlygų įvykdymo užtikrinimu užsakovė galėjo pasinaudoti, jeigu rangovė nevykdo sutarties 10.1.1–10.1.44 punktuose prisiimtų įsipareigojimų arba juos netinkamai vykdė (11.4 punktas). Rangos sutarties įvykdymo

užtikrinimas gražinamas per 30 kalendorinių dienų po statybos užbaigimo akto įforminimo dienos, gavus rašytinį rangovės prašymą (9.1.11 punktą). Susitarimo 8 skyriaus „Atsiskaitymas už darbus“ 8.5 punkte nustatyta užsakovės teisė sulaikyti apmokėjimus. Šio punkto 8.5.3 papunktyje nustatyta, kad užsakovė turi teisę sulaikyti apmokėjimą, jei rangovė nevykdo kitų savo įsipareigojimų pagal šią Sutartį.

45. Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad atsakovė 2019 m. lapkričio 14 d. Rašto priede nurodė, dėl kokių Rangos sutarties pažeidimų ji sustabdė apmokėjimus, ir pareikalavo šiuos pažeidimus pašalinti iki konkrečiai nurodyto termino, t. y. nurodė pateikti Rangos sutarties užtikrinimą, kuris baigėsi 2019 m. kovo 5 d.; vykdyti Rangos sutartyje nurodytus darbus laikantis grafiko; taip pat prašė nurodyti, kuris asmuo toliau atstovaus ūkio subjektų grupei (jungtinės veiklos sutarties partneriams), patvirtinti, kad Rangos sutartis bus įvykdyta tinkamai. Taigi iš esmės atsakovė apmokėjimus sulaikė dėl Rangos sutartyje nustatytų darbų atlikimo terminų nesilaikymo bei sutarto galiojančio prievolių įvykdymo užtikrinimo nepateikimo.
46. Prievolių įvykdymo užtikrinimo būdai reglamentuojami [CK 6.70 straipsnio](#) 1 dalyje, nustatant, kad prievolių įvykdymas gali būti užtikrinamas pagal sutartį arba įstatymus netesybomis, įkeitimu (hipoteka), laidavimu, garantija, rankpinigiais ar kitais sutartyje nustatytais būdais. Garantijos, kaip vieno iš prievolių užtikrinimo būdų, paskirtis – užtikrinti kreditoriaus teisių apsaugą, kad prievolė, kurią prisiėmė pagrindinis skolininkas, bus įvykdyta ir skolininkui dėl kokių nors priežasčių neįvykdžius prievolės kreditorius dėl to nepatirs nuostolių. Šiuo atveju banko garantija bankas ar kita kredito įstaiga (garantas) raštu įsipareigoja sumokėti skolininko kreditoriui nustatytą pinigų sumą pagal kreditoriaus reikalavinį ([CK 6.93](#) straipsnio 1 dalis). Garanto prievolė, atsirandanti iš nepriklausomos garantijos (garantijos pagal pirmą pareikalavinį), pagal savo pobūdį yra savarankiška, t. y. jai būdingas savarankiškumas nuo užtikrintos pagrindinės prievolės (minėta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 31 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-470-687/2018, 30 punktas).
47. Rangos sutartyje nustatytos prievolės įvykdymas turėjo užtikrinti užsakovei, kad šalių pasiekto susitarimo sąlygų bus laikomasi. Taigi prievolės pateikti banko (draudimo bendrovės) garantiją, galiojančią Rangos sutarties vykdymo laikotarpiu, nustatymas nėra savitiksliis, bet yra nustatytas konkretus būdas užtikrinti galimų užsakovės nuostolių atlyginimą, rangovei nevykdant sutartimi prisiimtų įsipareigojimų. Šiuo atveju garantija padidina tikimybę, kad prievolė užsakovei bus įvykdyta, nes, rangovei jos neįvykdžius, užsakovė gali savo reikalavinį pareikšti garantui. Pažymėtina, kad garantijos, kaip prievolės įvykdymo užtikrinimo būdo, paskirtis – užtikrinti šiuo atveju užsakovės teisių apsaugą, kad prievolė, kurią prisiėmė rangovė, bus įvykdyta ir užsakovė dėl neteisėtų rangovės veiksmų nepatirs nuostolių.
48. Byloje nėra ginčo, kad rangovės 2017 m. liepos 13 d. pateiktos Rangos sutarties užtikrinimo garantijos Nr. IGP1707130007005 galiojimo terminas baigėsi 2019 m. kovo 5 d. Kaip nurodyta atsakovės Rašte, naujo Rangos sutarties užtikrinimo, nepaisant raginimo, siūsto 2019 m. rugsėjo 19 d. raštu Nr. 10-ST-(177.1), rangovė nepateikė. Taigi, vadovaudamasi Rangos sutarties 8.5.3 punkto pagrindu, atsakovė sulaikė apmokėjimus pagal 2019 m. liepos 31 d. ir rugpjūčio 30 d. sąskaitas faktūras. Atsakovė 2019 m. lapkričio 14 d. Rašto priede nurodė, kad prašo rangovės ne vėliau kaip iki 2019 m. gruodžio 6 d. pateikti pratęstą arba naują Rangos sutarties užtikrinimą, kurio galiojimo terminas būtų ne trumpesnis kaip iki 2020 m. birželio 28 d.
49. Priešpriešinių prievolių vykdymo sustabdymas – vienas įstatyme leidžiamų savignyos būdų, jo taikymo pagrindai ir sąlygos apibrėžti [CK 6.58](#) straipsnyje. [CK 6.58](#) straipsnio 1 dalis nustato, kad jeigu sutartinės prievolės įvykdymas yra priešpriešinis, o prievolės šalis, kuri pirmą turi atlikti veiksmus prievolei vykdyti, prievolės nevykdo arba yra aišku, jog nustatytu terminu jos neįvykdydys, kita prievolės šalis turi teisę sustabdyti priešpriešinį savo prievolės vykdymą arba apskritai atsisakyti ją vykdyti, apie tai pranešti kitai šaliai ir pareikalauti atlyginti nuostolius. To paties straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad jeigu sutartinę prievolę viena jos šalis įvykdė nevisiškai, kita prievolės šalis turi teisę sustabdyti priešpriešinį savo prievolės vykdymą arba atsisakyti ją įvykdyti tiek, kiek prievolės neįvykdė šalis, privalėjusi ją įvykdyti pirmą. Šios bendrosios prievolių vykdymo sustabdymą reglamentuojančios teisės normos nustato teisinius pagrindus, kokiais atvejais skolininkas turi teisę sustabdyti savo prievolės kreditoriui vykdymą.
50. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad tais atvejais, kai viena iš sutarties šalių neįvykdo (netinkamai įvykdo) savo sutartinės prievolės, sąlygos sustabdyti kitos šalies prievolės vykdymą yra tokios: 1) sutarties šalių prievolės turi būti priešpriešinės; 2) prievolės turi būti vykdomos vienu metu arba viena po kitos; 3) prievolės neįvykdo (netinkamai įvykdo) bet kuri šalis, kai prievolės vykdomos vienu metu, arba pirmiau prievolę turinti įvykdyti kita šalis, kai prievolės vykdomos viena po kitos; 4) dėl prievolės neįvykdymo nėra kitos šalies kaltės, taip pat nėra kitų nuo prievolės neįvykdžiusios šalies nepriklausančių aplinkybių; 5) prievolės neįvykdžiusi šalis nepateikė adekvataus savo prievolės įvykdymo užtikrinimo; 6) prievolės vykdymo sustabdymas, kaip savignyos forma, panaudotas protingai ir sąžiningai, neperžengiant savignyos ribų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-401/2014; 2014 m. lapkričio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-492/2014; 2018 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-71-916-2018, 41 punktas; kt.).
51. Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad rangovės pareiga pateikti sutarties vykdymo užtikrinimą, kaip ir atsakovės pareiga sumokėti už atliktus statybos darbus, kyla iš tos pačios šalių sudarytos Rangos sutarties. Šalys Rangos sutartyje įtvirtino užsakovės teisę sulaikyti apmokėjimus, jeigu rangovė nevykdo kitų savo įsipareigojimų pagal šią sutartį (8.5.3 papunktis). Taip pat minėta, kad Rangos sutarties šalių teisės ir pareigos turi priešpriešinį pobūdį, t. y. vienos sutarties šalies teisės atitinka kitos sutarties šalies pareigas (43 punktas). Nutarties 44 punkte nurodytos Rangos sutarties nuostatos, kurios, be kita to, įpareigojo rangovę pateikti sutarties užtikrinimą. Byloje nėra ginčo, kad rangovė pažeidė savo pareigą pagal Rangos sutartį pateikti sutarties užtikrinimo garantiją sutarties galiojimo terminui. Nutarties 46–47 punktuose pateiktas išaiškinimas, kodėl garantija, kaip prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonė, yra reikšminga užsakovės teisių apsaugai. Dėl to teisėjų kolegija nusprendžia, kad tarp atsakovės pareigos atsiskaityti ir rangovės pareigos pateikti sutarties vykdymo užtikrinimą yra pakankamas ryšys priešpriešinės pareigos vykdymo sulaikymui taikyti. Atmetini trečiojo asmens kasacinio skundo argumentai, kad atsakovė sulaikyti ginčo sąskaitas ir jų neapmokėti galėtų tik tokiu atveju, jeigu rangos darbai neatlikti arba atlikti netinkamai, t. y. priešpriešinė pareiga atsiskaityti už rangovės atliktus darbus yra tik atlikti statybos darbai, o ne kitos iš Rangos sutarties kylančios rangovės pareigos. [CK 6.58](#) straipsnyje įtvirtintas priešpriešinės pareigos vykdymo sulaikymas gali būti taikomas ne tik tiesioginės, abipusio ryšio susietos, bet ir šalutinės, iš sutarties kylančios pareigos pažeidimo atveju. Be to, kaip minėta, šalys pačios buvo susitarusios, kad prieš savo įsipareigojimų pagal Rangos sutartį nevykdančią rangovę užsakovė galėjo panaudoti savignyos būdą, sustabdyti savo prievolės sumokėti už atliktus darbus vykdymą.
52. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Rangos sutartyje įtvirtinta sulaikoma vykdytina pareiga ir atitinkama atsakovės pažeista pareiga viena kitos atžvilgiu šios bylos nagrinėjimo atveju yra priešpriešinės ir todėl atsakovės prievolės vykdymo sustabdymas yra teisėtas.
53. Šiuo atveju taip pat svarbu yra įvertinti, ar prievolės vykdymo sustabdymas buvo sąžiningas, protingas ir nesuvaržė rangovės teisių labiau, negu objektyviai būtina tam, kad būtų pasiektas priešpriešinės pareigos vykdymo sulaikymo tikslas – paskatinti skolininkę tinkamai įvykdyti savo sutartinius įsipareigojimus.
54. Apeliacinės instancijos teismas įvertino, kad rangos sutarties sąlygų įvykdymas turėjo būti užtikrinamas užstatu arba banko (draudimo bendrovės) garantija (laidavimo raštu) dėl 770 000 Eur sumos, tuo tarpu atsakovės sulaikyto apmokėjimo bendra suma yra 245 425,86 Eur. Taip pat nustatyta, kad atsakovė 2019 m. lapkričio 14 d. raštu informavo apie atliktą prievolės vykdymo sustabdymą, nurodė, kokias prievolės pagal Rangos sutartį rangovė yra pažeidusi, taip pat nurodė konkretų terminą, per kurį rangovė turi tinkamai įvykdyti savo prievolės ir pateikti prašomą informaciją. Taigi sutiktina, kad atsakovė šiuo atveju sąžiningai ir protingai pasinaudojo teise sustabdyti prievolės vykdymą, pernelyg nesuvaržė rangovės, taip pat ir faktoringo davėjos teisių ir paskatino rangovę įvykdyti savo prievolę atsakovei.
55. Pareiga bendradarbiauti yra ir viena sąžiningumo principo išraiškų sutarčių teisėje. Aiškinant pareigos bendradarbiauti principo turinį galima išskirti tokius elementus: pareiga informuoti, duoti nurodymus, suteikti pagalbą, sudaryti tinkamas darbo sąlygas, koordinuoti veiksmus ir pan. Kiekvieniu konkrečiu atveju šių elementų sąrašas gali kisti priklausomai nuo šalies siejamų sutarties pobūdžio. Kita vertus, pareiga bendradarbiauti nėra absoliuti, egzistuoja tam tikros jos ribos, kurios nustatomos atsižvelgiant į pagrįstus lūkesčius, kad kiekviena šalis savo

pareigas vykdyti tinkamai. Pažymėtina ir tai, kad noras bendradarbiauti turi būti abipusis, nes priešingu atveju sutartis gali likti taip ir neįgyvendinta (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. vasario 14 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-29/2014; 2020 m. lapkričio 12 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-301-969/2020 42 punktą).

56. Teisėjų kolegija pažymi, kad tinkamas bendradarbiavimo pareigos vykdymas skatintų prievolės šalį informuoti apie priešpriešinės pareigos vykdymo sulaikymą ir jo priežastis pirmiausiai tam, kad būtų galima pasiekti šio instituto tikslą kuo operatyviau, tinkamai įvykdyti prievolę. Galima situacija, kad prievolė pažeidusi šalis gali nežinoti, jog kita sutarties šalis pasinaudos būtent tokiu savigny būdu – prievolės vykdymo sustabdymu. Tačiau vėlesnis šalies informavimas negali būti pats savaime laikomas pagrindu pripažinti prievolės vykdymo sustabdymą neteisėtu ar teisės pasinaudoti šiuo savigny būdu praradimu. Dėl to sutiktina su apeliacinės instancijos teismo vertinimu, kad 2019 m. lapkričio 14 d. raštu pateiktas atsakovės informavimas apie jos pasinaudojimą mokėjimų sulaikymo teise nesudaro pagrindo laikyti pasibaigusią atsakovės teisę pasinaudoti mokėjimų sulaikymu.
57. Pažymėtina, kad 2019 m. lapkričio 14 d. raštu atsakovė tik informavo apie jos jau atliktą apmokėjimų sulaikymą ir detalizavo šio sulaikymo priežastis. Tačiau pati prievolės vykdymo sustabdymą atsakovė atliko anksčiau. Minėta, kad pagal Rangos sutarties 8.1 punkta užsakovė privalėjo atsiskaityti su rangove kartą per mėnesį pagal atliktų darbų aktus per 30 dienų po atliktų darbų akto, atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažymų ir PVM saskaitų faktūrų gavimo dienos. Rangovė 2019 m. liepos 31 d. ir 2019 m. rugpjūčio 30 d. išrašė PVM saskaitas faktūras Nr. IRD1900216 Nr. IRD1900241 už atliktus darbus. Taigi šiuo saskaitu apmokėjimo terminas suėjo atitinkamai 2019 m. rugpjūčio 30 d. ir 2019 m. rugsėjo 29 d. Per šį laikotarpį atsakovė neapmokėjo trečiojo asmens išrašytu saskaitu. Minėta, kad atsakovės Rašte nurodyta, jog 2019 m. rugsėjo 19 d. raštu Nr. 10-ST-(177.1) buvo siustas raginimas pateikti sutarties užtikrinimą, taip pat 2019 m. rugsėjo 5 d., rugsėjo 27 d., spalio 3 d. raštais rangovės buvo ragintos tinkamai įvykdyti Rangos sutartį. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad prievolių vykdymo sustabdymas atsakovės buvo atliktas anksčiau, iki 2019 m. lapkričio 14 d. rašto pateikimo. Nustatyta, kad 2019 m. lapkričio 8 d. įsiteisėjo 2019 m. spalio 28 d. Vilniaus apygardos teismo nutartis civilinėje byloje Nr. eB2-4307-431/2019 dėl bankroto bylos trečiajam asmeniui iškėlimo. Dėl to nepagrįstais laikytini kasacinio skundo argumentai, kad šiuo atveju atsakovė prievolių vykdymo sustabdymu pasinaudojo jau po bankroto bylos iškėlimo. Šiuo atveju atsakovė tikrai pateikė informaciją, kuria, be anksčiau raštuose nurodytu ir prašytu įstaityti sutarties pažeidimu, papildomai paprašė nurodyti, ar jungtinės veiklos partneriai, įskėlus trečiajam asmeniui bankroto bylą, tinkamai įvykdys sutartį, ir pateikti, kuris iš jungtinės veiklos partnerių toliau atstovaus šiai grupei. Šis bendradarbiavimo pareigos įgyvendinimas pagal byloje nustatytas aplinkybes vertintina s n e kaip priešpriešinių prievolių vykdymo sustabdymas, bet kaip tik informavimas apie atliktą sustabdymą. Be to, šiuo atveju trečiasis asmuo BUAB Active Construction Management“ būtų lėšų gavėjas. Dėl to kasacinių skundų argumentai, susiję su bankroto bylos iškėlimo teisiniais padariniais, nagrinėjamu atveju nėra aktualūs, vertinant atsakovės 2019 m. liepos 31 d. ir 2019 m. rugpjūčio 30 d. mokėjimų sulaikymą.
62. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad prievolės vykdymo sustabdymas turi būti taikomas sąžiningai ir protingai. Šio instituto tikslas yra paskatinti skolininką tinkamai įvykdyti savo sutartinius įsipareigojimus ir išsaugoti sutartinius santykius (*favor contractus* principas). Taigi šalis gali remtis šiuo savigny būdu iki tol, kol sutartis tarp šalių yra galiojanti. Nagrinėjamoje byloje apeliacinės instancijos teismas rėmėsi Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO duomenimis, kurie patvirtino, kad atsakovė nuo 2020 m. sausio 22 d. vienašališkai nutraukė 2017 m. birželio 5 d. Rangos sutartį. Dėl šio sutarties nutraukimo teisėtumo tarp šalių buvo teisminis ginčas, ši jo dalis baigėsi Lietuvos Aukščiausiam Teismui 2021 m. lapkričio 11 d. priėmus dalinę nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-261-469/2021, kuria, vertindamas 2017 m. birželio 5 d. rangos sutarties vienašalį nutraukimą, teismas konstatavo, jog rangovė pažeidė Rangos sutarties nuostatas, kuriomis įsipareigojo laikydamosi nustatytų terminų atlikti ir perduoti užsakovei (atsakovei) darbus, pateikti galiojančias privalomojo civilinės atsakomybės draudimo sutartį bei sutarties sąlygų įvykdymo garantiją, užtikrinti tinkamą objekto, atliktų darbų, įrangos apsaugą. Šių nuostatų nesilaikymas Rangos sutarties 11.5 punkto pagrindu suteikė teisę atsakovei vienašališkai nutraukti sutartį ([CK 6.217 straipsnio](#) 5 dalis).
63. Šiuo atveju matyti, kad atsakovės pasirinkta teisė sustabdyti prievolės vykdymą, rangovei per nustatytą terminą nepašalinus sutarties pažeidimų, peraugo į teisę vienašališkai nutraukti sutartį, *inter alia*, atsakovės Rašte nustatytų pažeidimų pagrindu. [CK 6.221](#) straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad sutarties nutraukimas atleidžia abi šalis nuo sutarties vykdymo. Sutarties nutraukimas nepanaikina teisės reikalauti atlyginti nuostolius, atsiradusius dėl sutarties neįvykdymo, bei netesybas (2 dalis). Taigi atsakovė, pasinaudodama savo teise vienašališkai nutraukti Rangos sutartį toliau gali naudotis kitais teisių gynimo būdais, pvz., reikalauti iš rangovės savo patirtų nuostolių atlyginimo ir pan. Tačiau nutraukus šalių sudarytą Rangos sutartį nebelieka teisinio pagrindo sustabdyti prievolės vykdymą pagal nutrauktą sutartį. Byloje nustatyta, kad rangovės atlikti darbai atsakovės yra priimti. Atsakovė nagrinėjamoje byloje neįrodinėjo ir neargumentavo, kad rangovės atlikti darbai yra su trūkumais, tokių argumentų nepateikta kasaciniame skunde ir atsiliepime į kasacinį skundą. Be to, teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad atsakovė, ilgą laiką (daugiau nei 5 mėnesius) leidusi rangovei, kuri laiku nepateikė Rangos sutarties sąlygų įvykdymo užtikrinimo, toliau vykdyti darbus pagal Rangos sutartį, kartu prisiėmė su tuo susijusią riziką, šiuo atveju taip pat ir rangovės nemokumo sukeltų pasekmių riziką.
64. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad išdėstyta, padaro išvadą, jog atsakovė, vienašališkai nutraukusi Rangos sutartį, neteko teisinio pagrindo pagal Rangos sutarties 8.5.3 punktą pasinaudoti savo teise sustabdyti prievolės vykdymą rangovei nepateikus garantijos, galiojančios Rangos sutarties vykdymo laikotarpiu, kuri turėjo užtikrinti galimų užsakovės nuostolių atlyginimą, rangovei nevykdant sutartimi prisiintų įsipareigojimų. Kaip minėta nutarties 28–35 punktuose, trečiasis asmuo savo reikalavimo teisę pagal Faktoringo sutartį perdėjo ieškovei, todėl atsakovės mokėjimai turi būti atliekami faktoringo davėjai – ieškovei. Dėl to apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo dalis, kuria ieškovės ieškinyje dėl 245 425,86 Eur skolos atmetas, naikintina ir dėl šios dalies paliktinas pirmosios instancijos teismo sprendimas priteisti ieškovei 245 425,86 Eur skolą pagal 2019 m. liepos 31 d. ir 20019 m. rugpjūčio 30 d. sąskaitas faktūras.

Dėl atsakovės atstovavimo pasirašant atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažymą

65. [CK 2.132 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad asmenys turi teisę sudaryti sandorius per atstovus, išskyrus tuos sandorius, kurie dėl savo pobūdžio gali būti asmenų sudaromi tikrai asmeniškai, ir kitokius įstatymų nurodytus sandorius. Vieno asmens (atstovo) sudarytas sandoris kito asmens (atstovaujamojo) vardu, atskleidžiant atstovavimo faktą ir neviršijant suteiktų teisių, tiesiogiai sukuria, pakeičia ir panaikina atstovaujamojo civilines teises ir pareigas ([CK 2.133 straipsnio](#) 1 dalis). Kasacinis teismas, aiškindamas šias teisės normas, yra nurodęs, kad kai sandorį atstovaujamojo vardu sudaro atstovas, laikydamasis prieš tai nurodytų sąlygų (atskleidžiamas atstovavimo faktas ir veikdamas neįsėinant už suteiktų teisių ribų), atstovaujamojam atsiranda tokių pačių padarinių, kaip ir tuo atveju, jeigu sandorį jis sudarytų pats asmeniškai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-102/2012](#); 2021 m. kovo 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-51-313/2021](#), 53 punktą).
66. Atstovui suteiktų teisių apimtis, kaip ir atstovavimo faktas, gali būti aiškiai išreikšti – nustatyti įgaliojime (kai atstovaujama sandorio pagrindu), kituose atstovavimo faktą patvirtinančiuose dokumentuose (kai atstovaujama įstatymų, teismo sprendimo ar administracinio akto pagrindu) arba numanomi iš konkrečių aplinkybių, kuriomis atstovas veikia (pardavėjas mažmeninėje prekyboje, kasininkas ir pan.) ([CK 2.133 straipsnio](#) 2 dalis). Abiems šiais atvejais sandoriai, sudaryti per atstovą, sukuria teisesinias pasekmes atstovaujamojam.
67. Atstovaujamas gali guginčyti viršijusio įgaliojimus atstovo sudarytą sandorį ne visais atvejais, kai atstovas viršija savo įgaliojimus, bet tik tada, jei atstovaujamas nedavė rimto pagrindo tikėti, kad atstovas įgaliojimus turi ir kita sandorio šalis žinojo ar turėjo žinoti, kad atstovas viršija savo įgaliojimus.
68. [CK 2.133 straipsnio](#) 2 ir 9 dalyse yra įtvirtinta išimtis, kai atstovas neturi realių įgaliojimų arba juos viršija, bet toks sandoris sukuria pareigas

atstovaujajam. Kasacinio teismo praktikoje ši taisyklė aiškintina taip, kad atstovaujamas yra saistomas atstovo sudaryto sandorio, jei įrodomos tariamo atstovavimo sąlygos: asmuo savo elgesiu davė rimtą pagrindą tretiesiems asmenims manyti, jog jis paskyrė kitą asmenį savo atstovu ([CK 2.133 straipsnio 2 dalis](#)), o trečiasis asmuo turėjo rimtą pagrindą manyti, kad sudaro sandorį su tokią teisę turinčiu atstovu, ir pagrįstai tikėjo, kad atstovas veikia tinkamai įgaliotas dėl atstovaujamojo veiksmų ir jo sudarytas sandoris galios ([CK 2.133 straipsnio 9 dalis](#)) (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. birželio 7 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-233-701/2017](#) 66 punktą).

69. Nagrinėjamoje byloje atsakovė atsisakė apmokėti trečiojo asmens 2019 m. rugsėjo mėn. išrašytas PVM sąskaitas faktūras Nr. IRD 1900281 ir Nr. 1900282, nes ji pripažino šias sąskaitas negaliojančiomis ir grąžino jas trečiajam asmeniui. Pasak atsakovės, šios sąskaitos yra išrašytos pagal atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažymas, kurias kaip atsakovės atstovas pasirašė įgaliojimų neturintis asmuo. Taigi byloje turėjo būti išsiaiškinta, ar rangovė, atsižvelgiant į aplinkybes, turėjo rimtą pagrindą manyti, kad atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažymas pasirašiusi atstovė veikia atstovaujamosios vardu. Atsakovė kasaciniame skunde argumentuoja, kad jungtinės veiklos partneriai neabejotinai galėjo suprasti, jog atliktų darbų aktai yra pasirašyti įgaliojimų neturinčio asmens: vietoj visada iki tol pasirašydavusio E. M. pasirašė A. J.
70. Teisėjų kolegija pažymi, kad kasacinis teismas bylos faktų netiria (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 353 straipsnio 1 dalis), pasisako tik dėl to, ar nebuvo pažeistos proceso teisės normose įtvirtintos ir kasacinio teismo praktikoje nuosekliai plėtojamos įrodymų tyrimo ir vertinimo taisyklės (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. liepos 24 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-372/2014](#); 2015 m. balandžio 29 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-257-701/2015](#) ir kt.). Kasacinis teismas, šiuo aspektu tikrinamas apskųstą apeliacinės instancijos teismo nutartį, remiasi pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytais aplinkybėmis.
71. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad atsakovė neinformavo rangovės ar ieškovės apie vykstančius struktūrinių padalinių ir darbuotojų pasikeitimus: rugsėjo 30 d. E. M. buvo išleistas tėvystės atostogų, o jo, kaip Sporto ir sveikatingumo skyriaus vedėjo, pareigas tėvystės atostogų metu buvo paskirta laikinai eiti A. J. Tačiau jai nebuvo suteiktas įgaliojimas atlikti veiksmų, susijusių su Rangos sutartimi. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai pagrįstai akcentavo, kad atliktų darbų aktai ir šių darbų bei išlaidų apmokėjimo pažymos atsakovės vardu buvo pasirašyti ne tik A. J., bet ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Sporto ir sveikatingumo skyriaus vyriausiojo specialisto S. P., taip pat kitų įgaliotų asmenų, kurie ir anksčiau pasirašydavo atliktų darbų bei išlaidų apmokėjimo pažymas ir atliktų darbų aktus. Atliktų darbų aktai ir jų pagrindu išrašytos sąskaitos buvo priimti ir pasirašyti keturių, kartais ir daugiau atsakovės įgaliotų asmenų, atliktų darbų aktus pasirašė ne tik atsakovės įgalioti darbuotojai, bet ir statybos techninės priežiūros vadovai E. B. ir J. M. A. J. šiose ginčo pažymose savo pareigas nurodė taip: Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Sporto ir sveikatingumo skyriaus vyriausioji specialistė, laikinai einanti skyriaus vedėjo pareigas.
72. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, sprenddami, ar rangovė turėjo rimtą pagrindą manyti, jog ginčijamas sandoris buvo sudaromas su tinkamu atsakovės atstovu, teisingai įvertino įrodymus ir pagrįstai nusprendė, kad sandoris sukelia teisinius padarinius atsakovei ([CPK 185 straipsnis](#)).
73. Pagal Rangos sutarties 8.1 punktą atsakovė Vilniaus miesto savivaldybės administracija privalėjo atsiskaityti su rangove kartą per mėnesį pagal atliktų darbų aktus per 30 dienų po atliktų darbų aktų, atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažymų ir PVM sąskaitų faktūrų gavimo dienos. Rangovė ne vėliau kaip einamojo mėnesio paskutinę darbo dieną pateikia užsakovei atliktų darbų aktą (F-2), atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažymą (F-3). Nepateikus atliktų darbų akto nustatytu terminu, atliktų darbų aktavimas nukeliamas į kitą mėnesį. Užsakovė privalo apžiūrėti atiduodamus vertinti atliktus darbus ir pasirašyti aktą (su pastabomis ar be jų) arba motyvuotai to atsisakyti ne vėliau kaip per 5 darbo dienas. Jeigu patikrinimo metu nustatoma, kad atliktų darbų apimtis neatitinka nurodytos rangovės pateiktame akte arba darbai atlikti su trūkumais, rangovė privalo ištaisyti minėtą aktą (Rangos sutarties 5.1 punktas). Šiuose Rangos sutarties punktuose šalys įtvirtino darbų perdavimo–priėmimo ir atsiskaitymo už priimtą darbą tvarką. Joje nėra jokių nuorodų į užsakovės (atsakovės) kasaciniame skunde nurodomas vidines tvarkas, šalių susitarime taip pat nėra įtvirtintų nuostatų, kiek ar konkrečiai kurie atsakovės įgalioti asmenys turi pasirašyti atliktų darbų aktus ir atliktų darbų bei išlaidų apmokėjimo pažymas. Dėl to atsakovės kasacinio skundo argumentai, susiję su tuo, kad atsakovės reglamentuota dokumentų vizavimo ir mokėjimų atlikimo procedūra yra privaloma atsakovės veikloje ir visų nustatytų procedūrų tinkamas įvykdymas yra būtinas bei įpareigoja rangovę, laikytini nepagrįstais.
74. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių. Teisminio nagrinėjimo dalyką kasaciniame teisme lemia kasacinio skundo ribos, o apskųsto teismo sprendimo teisėtumas tikrinamas remiantis bylos medžiaga ([CPK 353 straipsnio 1 dalis](#)), kasaciniame procese draudžiama remtis naujomis aplinkybėmis ir naujais įrodymais, kurie nebuvo nagrinėti pirmosios ar apeliacinės instancijos teismuose ([CPK 347 straipsnio 2 dalis](#)). Dėl to nauji, tik atsakovės kasaciniame teisme nurodyti kasacinio skundo argumentai, kad 2019 m. rugsėjo mėn. sąskaitos faktūros buvo neapmokėtos taip pat dėl atsakovės atlikto sulaikymo pagal Rangos sutarties 8.5.3 punktą, teisėjų kolegijos nevertintini.

Dėl bylos procesinės baigties

75. Kiti kasacinių skundų argumentai vertintini kaip neturintys įtakos skundžiamos apeliacinės instancijos teismo nutarties teisėtumui ir vienodos teismų praktikos formavimui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.
76. Apibendrinama teisėjų kolegija nusprendžia, kad apeliacinės instancijos teismas neteisingai aiškino ir taikė teisės normas, reglamentuojančias prievolės vykdymo sustabdymo teisę tuo atveju, kai šalis jau nutraukė sutartį, nepagrįstai nepriteisė ieškovei 245 425,86 Eur skolos ir delspinigių nuo šios sumos. Dėl to yra pagrindas Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. sausio 25 d. nutartį panaikinti ir palikti galioti Vilniaus apygardos teismo 2021 m. sausio 29 d. sprendimą. Nors pirmosios instancijos teismas, vertindamas mokėjimų pagal 2019 m. liepos 31 d. ir 2019 m. rugpjūčio 30 d. sąskaitas sustabdymo pagrindą, taip pat netinkamai aiškino prievolės vykdymo sustabdymo institutą, tačiau priėmė teisingą procesinį sprendimą, kuriuo šią ieškinio dalį patenkinio.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

77. [CPK 93 straipsnio 1](#) dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Šiame straipsnyje išdėstytos taisyklės taikomos taip pat ir tam žyminiam mokesčiui, kurį šalys įmoka paduodamos apeliacinius ir kasacinius skundus ([CPK 93 straipsnio 3 dalis](#)). Jeigu apeliacinės instancijos teismas ar kasacinis teismas, neperduodamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą (5 dalis).
78. Pagal [CPK 98 straipsnio 1, 2 dalis](#) šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas; dėl šių išlaidų atlyginimo priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu; šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose

dėl užmokesčio dydžio. Šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos.

79. Panaikinus apeliacinės instancijos teismo procesinį sprendimą ir palikus galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą, perskirstytinos apeliacinės instancijos teisme turėtos bylinėjimosi išlaidos ([CPK 93 straipsnio](#) 5 dalis) ir paskirstomos bylinėjimosi išlaidos, patirtos kasaciniame teisme. Tenkinant trečiojo asmens ir ieškovės kasacinius skundus, jiems priteistinas apeliacinės instancijos ir kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas iš atsakovės.
80. Bylos duomenimis, apeliacinės instancijos teismas laikė, kad trečiajam asmeniui atlygintina bendra bylinėjimosi išlaidų suma yra 2079,25 Eur, todėl, atsižvelgiant į patenkintų reikalavimų dalį, ji priteistina iš atsakovės.
81. Nustatyta, kad ieškovė už kasacinio skundo pateikimą sumokėjo 2882 Eur žyminį mokestį, patenkinus jos kasacinio skundo reikalavimus ši suma priteistina iš atsakovės. Ieškovė nepateikė duomenų apie turėtas išlaidas advokato pagalbai kasaciniame teisme, todėl šių išlaidų atlyginimas nepriteistinas ([CPK](#) 98 straipsnio 1 dalis).
82. Kasaciniame teisme trečiasis asmuo prašo priteisti iš atsakovės 7229,75 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų advokato teisei pagalbai už darbus, apimančius kasacinio skundo (2873,75 Eur), atsiliepimo į kasacinį skundą (3085,50 Eur) ir prisidėjimo prie kasacinio skundo (1270,50 Eur) parengimą, atlyginimą, pateikė šias išlaidas patvirtinančius įrodymus. Trečiojo asmens prašomos priteisti sumos už atsiliepimo į kasacinį skundą ir prisidėjimo prie kasacinio skundo parengimą viršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 1R-77 ir Lietuvos advokatūros advokatų tarybos pirmininko 2015 m. kovo 16 d. raštu Nr. 141 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalių dydžių (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 7, 8.14, 8.16 punktuose nustatytus dydžius. Dėl to teisėjų kolegija, atsižvelgdama į bylos pobūdį, sprestų byloje klausimų sudėtingumą, advokatų teikiamų teisinių paslaugų pastovumą, Rekomendacijų nustatytus dydžius ir vadovaudamasi teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais, priteisia trečiajam asmeniui iš atsakovės 6440 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo kasaciniame teisme.
83. Taigi trečiajam asmeniui iš atsakovės iš viso priteistinas 8479,25 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos ir kasaciniame teisme, atlyginimas ([CPK 79 straipsnis](#), 88 straipsnio 1 dalies 6 punktas, 93 straipsnio 1 dalis, 98 straipsnis, 340 straipsnio 5 dalis).
84. Bylą nagrinėjant kasaciniame teisme patirta 1,47 Eur bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. lapkričio 15 d. pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu). Ši suma yra mažesnė nei minimali 5 Eur valstybei priteistina bylinėjimosi išlaidų suma (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“, redakcija, galiojanti nuo 2020 m. sausio 23 d.), todėl procesinių dokumentų įteikimo išlaidų atlyginimas valstybės naudai nepriteistinas ([CPK](#) 96 straipsnio 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. sausio 25 d. nutartį ir palikti galioti Vilniaus apygardos teismo 2021 m. sausio 29 d. sprendimą.

Priteisti trečiajam asmeniui bankrutuojančiai uždarajai akcinei bendrovei „Active Construction Management“ (j. a. k. 300122690) iš atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės administracijos (j. a. k. 188710061) 8479,25 Eur (aštuonis tūkstančius keturis šimtus septyniasdešimt devynis Eur 25 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos ir kasaciniame teisme, atlyginimo.

Priteisti ieškovei akcinei bendrovei SEBbankui (j. a. k. 112021238) iš atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės administracijos (j. a. k. 188710061) 2882 (du tūkstančius aštuonis šimtus aštuoniasdešimt du) Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Alė Bukaviniene

Gražina Davidonienė

Gediminas Sagatys